UUTISET

TERHI TORIKKA

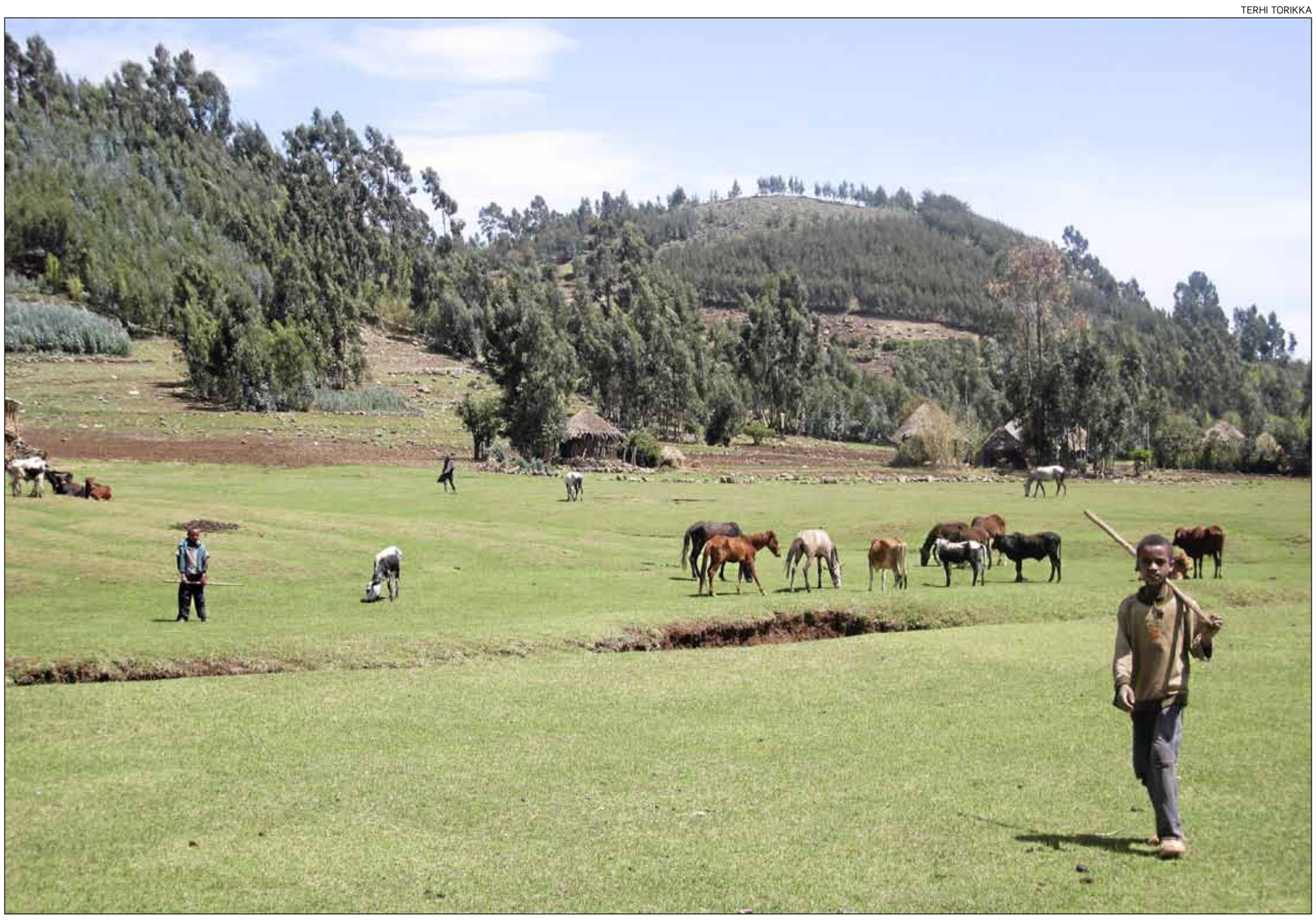

Ylilaidunnus köyhdyttää maaperää ja aihettaa eroosiota muun muassa Amharassa, Etiopian pohjoisosassa. FAO:n mukaan kehitysavulla voidaan kehittää köyhien maiden maataloutta nykyistä kestävämmäksi ja tuottavammaksi.

Maailmassa olisi tarpeeksi ruokaa

Maailmassa olisi vielä toistaiseksi ruokaa kaikille, jos vain kaikilla olisi siihen varaa ja jakelu pelaisi. YK:n elintarvikejärjestö FAO näkee kuitenkin monta uhkaa, jotka vievät kohti pahenevaa pulaa.

Maailman väestö kasvaa, kaupungistuu ja kuluttaa yhä enemmän. Samaan aikaan ruuan tuotannon lisääminen törmää vesipulaan ja ilmastonmuutoksen haittoihin nimenomaan nälkäisimmillä alueilla, YK:n elintarvikejärjestön FAO:n apulaispääjohtaja **Alexander Müller** varoitti puhuessaan maanantaina Helsingissä.

FAO:n ratkaisu on kehitysapu, jolla etenkin Afrikan ja Aasian maita kannustetaan kehittämään maataloutta. Müller oli Suomessa esittelemässä näitä keinoja kehitysavusta päättäville.

Ruuan vienti ei poista nälkää

Maailman asukkaista liki miljardi eli lähes joka seitsemäs kärsii nälkää. Pahin tilanne on Afrikassa ja Kaakkois-Aasiassa.

Ruuan tuotannon lisääminen Euroopassa ei Müllerin mielestä ole ratkaisu.

”Ruokaa olisi maailmassa toistaiseksi tarpeeksi. Ongelmia ovat ruuan jakelu ja se, ettei nälkäisillä ole rahaa, jolla ostaa ruokaa.”

Ruuan vienti kehitysmaihin aiheuttaa Müllerin mukaan itsessään ongelmia. Ylijäämien halpamyynti tukkii markkinat kehitysmaiden omilta pienviljelijöiltä.

Müller jätti kuitenkin varauman: ilmastonmuutos voi muuttaa tilannetta. Jos kehitysmaiden viljelyolot huononevat, tarvetta tulee tuotannon lisäämiseen alueilla, joita ilmastonmuutos suosii tai kohtelee muita lievemmin. Esimerkkeinä hän mainitsi Venäjän ja Ukrainan.

Lisää ruokaa, vähemmän hiiltä

FAO:n kehitysmaahankkeissa kyse ei ole pelkästään ruuan tuotannon lisäämisestä. FAO suosii hankkeita, joissa samaan aikaan huolehditaan luonnonvarojen kestävästä käytöstä.

Myös kasvihuonekaasujen päästöjä pitää vähentää, Müller muistutti. Väestön kasvu ja ilmastonmuutoksen uhat kasautuvat sinne, missä on ennestään nälkä.

Vesipula uhkaa ruuan tuotantoa

Maailman väestön ennustetaan kasvavan nykyisestä 7 miljardista 9 miljardiin 2050 ja 10 miljardiin 2100. Samaan aikaan kulutustottumukset muuttuvat. Ruuan lisäksi tarvitaan enemmän myös rehua.

Afrikan osuus väestönkasvusta on liki 80 prosenttia. Euroopassa väkiluku vähenee ilman siirtolaisuutta.

Ensin uhkaa loppua vesi.

Suomessa kerrostaloasukas käyttää vettä vajaa 150 litraa päivää kohti.

Teollisuusmaiden asukkaan päivittäisen ruuan tuotantoon vettä on kuitenkin huvennut litra jokaista kilokaloria kohti, 2 000–3 000 litraa.

Niilistä ei riitä vettä Egyptille enää 2030, jos yläjuoksun maat toteuttavat kaikki vedenkäytön suunnitelmansa, Müller sanoi.

Kun kehitysmaista tuodaan ruokaa, tuodaan myös vettä meitä kuivemmilta alueilta, Müller huomautti.

Ostaako vai ei ruokaa kehitysmaista?

Voiko kehitysmaiden maataloustuotteita enää ostaa, kun siellä on pula ruuasta ja vedestä?

”Kiperä kysymys”, Müller vastaa. ”Riippuu siitä, miten hallinto on järjestetty.”

”Jos pienviljelijöiden tuotteiden markkinoille pääsy on varmistettu osuuskunnissa tai muilla järjestelyillä, ostaminen on hyvä asia. Pienviljelijät saavat viennistä rahaa, jolla kehittää tuotantoaan.”

Kyseenalaiseksi asia muuttuu, jos tuottaja on monikansallinen yritys tai suurviljelmä. Silloin on Müllerin mukaan vaara, että pienviljelijät on ajettu niiden tieltä pois perinteisiltä pelloiltaan ja laitumiltaan.

HEIKKI VUORELA

Tuottajat huolissaan ruuan riittävyydestä

Ruuan riittävyys on keskeisenä aiheena, kun maailman tuottajajärjestö WFO kokoontuu Roomassa loppuviikosta.

Erityisesti WFO on huolissaan siitä, annetaanko maataloudelle riittävät edellytykset vastata maailman lisääntyvään ruuan tarpeeseen.

Maapallon väestömäärän lasketaan kasvavan nykyisestä 7 miljardista 9 miljardiin 2050. Heidän ruokkimisensa on WFO:n mukaan valtaisa haaste, kun samaan aikaan ilmastonmuutos aiheuttaa ongelmia.

Kokouskutsu luettelee maatalouden poliittisiksi ongelmiksi jyrkentyneet hintavaihtelut, markkinoille pääsyn esteet, sijoittajien spekuloinnit maatalousmarkkinoilla ja maatalouden tukien vähenemisen.

Markkinoille pääsy ja tuet ovat perinteisesti olleet kuumimmat keskustelunaiheet, kun eri maiden viljelijäjärjestöjen edustajat ovat kohdanneet.

WFO perustettiin viime vuonna. Sen edeltäjä Ifap ajautui konkurssiin.

MTK ja Pellervo-Seura olivat mukana WFO:n järjestäytymiskokouksessa viime vuonna. Roomassa MTK:ta edustavat puheenjohtaja **Juha Marttila**, johtokunnan jäsen **Kati Partanen** ja kansainvälisistä asioista vastaavat toimihenkilöt. Maaseudun Tulevaisuus seuraa kokousta paikan päältä.

WFO:n puheenjohtaja on **Robert Carlson** USA:sta. Hän edustaa USA:n demokraattien viljelijäjärjestöä, jonka näkökannat ovat lähempänä eurooppalaisia kuin republikaanien järjestön.

Viisijäsenisessä johtokunnassa on edustaja Euroopasta, Aasiasta, Afrikasta ja Pohjois-Amerikasta. Euroopan edustaja on Norjan tuottajajärjestön varapuheenjohtaja **Berit Hundåla**.

WFO:n toimisto on Roomassa. Paikan valinnan ratkaisi se, että YK:n maatalousjärjestön FAO:n päämaja on samassa kaupungissa.

HEIKKI VUORELA

HK Scan ostaa osakkeitaan takaisin ylihinnalla

Elintarvikeyhtiö HK Scan ostaa omia osakkeitaan takaisin selvällä ylihinnalla.

Yhtiö tiedotti maanantaina, että se ostaa tanskalaiselta siipikarjayritykseltä Rose Poultrylta A-osakkeitaan kahdeksalla miljoonalla eurolla, eli maksaa osakkeesta kahdeksan euroa.

Yhtiö osti Rose Poultryn vuonna 2010. Maksuksi yhtiö sai käteisen lisäksi HK Scanin osakkeita.

Kaupanteon yhteydessä sovittiin, että myyjien vaatiessa HK Scanilla on velvollisuus ostaa osakeannissa suunnatut osakkeet takaisin kahdeksan euron osakekohtaiseen hintaan.

HK Scanin julkistaessa kaupan sen A-osake maksoi 7,82 euroa.

Tällä viikolla osakkeella on käyty Helsingin pörssissä kauppaa reilulla 3 eurolla.

Osakekauppa merkitsee sitä, että Rose Poultryn lopullinen kauppahinta on 23,9 miljoonaa euroa.

HK Scanin liikevaihto oli viime vuonna 2,5 miljardia euroa.

MT

Lähiruuan kauppahalli vähentää yhdeksän työntekijää

Eat & Joy -kauppahalli vähentää yhdeksän työntekijää. Yt-neuvottelut päättyvät ensi viikon maanantaina.

Yli 500 suomalaisen pientuottajan makuja tarjoava kauppahalli avattiin viime vuoden lokakuussa Kluuvin kauppakeskuksessa Helsingissä.

Lähiruokaan keskittyvän kauppahallin palkkalistoilla on ollut 29 henkeä. Asiakasmäärät ovat kauppakeskuksessa jääneet jälkeen arvioista.

Henkilöstövähennysten takia tuoretiskeistä siirrytään itsepalveluun.

Kauppahalli aikoo myös ottaa valikoimaansa ulkomaisia luomuhedelmiä ja vihanneksia.

”Sellaiset tuoteryhmät, joita Suomessa ei kasva tai tuoteta, paikataan tuontituotteilla”, kertoo **Eeropekka Rislakki**, yksi Eat & Joy -myymälöiden omistajista.

Sesonkiajattelusta kiinni pitänyt kauppahalli ei ole pystynyt vastaamaan asiakkaiden toiveisiin.

”On aika hurja tilanne, että kun helmikuu tulee, ei ole mitään hedelmiä ennen seuraavaa satokautta. Ihmiset ovat tottuneet siihen, että kaupassa on ikuinen kesä”, sanoo Rislakki.

Syksyllä Eat & Joyn naapuriin avataan päivittäistavarakauppa.

Kluuvin kauppahallin taustayhtiö on Unione Oy, joka pyörittää myös Eat&Joy -maatilatoreja Helsingissä Lasipalatsissa ja Kannelmäen Prismassa ruokaosastolla sekä Helsinki-Vantaan lentoasemalla.

PAULA TAIPALE

KARI SALONEN

Eat & Joy karsii henkilökuntaa palvelutiskeiltään.

Kuitupullo haastaa muovin

Tanskalainen EcoXpac kehittelee biohajoavaa kuitupulloa, joka korvaisi muovisen juomapullon. Materiaalina on mäntysellu.

Projektin haasteena on ollut pullon kaulan muotoilu pullon runkoa vahingoittamatta. Yritys on nyt ilmoittanut löytäneensä lupaavalta vaikuttavan ratkaisun ongelmaan.

Suunniteltu pullo olisi yhteensopiva nykyisten pullotuslaitteiden kanssa.

Asiasta uutisoi ruotsalainen NTT Såg & Trä. **MT**

JAUHIAISEN PUSSISTA

Miten maa ajautuu suoritustilaan

Islanti oli ensimmäinen maa, joka ajautui Euroopassa suoritustilaan. Mielestäni maan talouden yksi piirre on hyvä käytännön esimerkki siitä, miten mikä tahansa taloudellinen yksikkö – perhe, yritys, yhdistys, kunta, valtio – voi ajaa itsensä vararikkoon silloin, kun joko taloudellinen ymmärrys meno-tuloteoriasta puuttuu tai ahneus sokaisee kaiken.

Oheisessa taulukossa kuvataan yhtä kansantalouden tärkeimmistä ellei tärkeimmästä tasapainoa horjuttavasta tekijästä.

Vaihtotase kuvaa maan tavaroiden ja palvelusten sekä pääomaliikkeiden viennin ja tuonnin erotusta. Lyhyesti sanottuna.

Kun maan vaihtotase on miinusmerkkinen, se kuluttaa enemmän kuin tienaa. Kun vaihtotase on plusmerkkinen, se rikastuu eli hankkii enemmän kuin tienaa. Tällaistahan se on kotitalouksissakin.

Itse ”törmäsin” Islannin tilaan viimeisessä työpaikassani, jolle islantilaispankit tarjosivat ostettavaksi Islannin niin yksityisen kuin julkisen sektorin velkakirjoja. Tietenkään niitä emme ostaneet.

Taulukon sanoma kertoo, ettei olisi pitänyt ostaa kenenkään. Islanti luuli keksineensä 1990-luvun loppupuolella ikiliikkujan, jota ei pysäytä mikään.

Niinhän Mr. Madoffkin uskoi ja häneen uskoivat monet viisaatkin ihmiset.

Oheiset luvut kertovat yhtäältä kansantalouden tasolla olevan ”tappion” kuin sen, kuinka suuri tappio oli islantilaista asukasta kohden.

Viimeistään tämä paljastanee ylensyönnin mittasuhteet. Ylensyönti oli mahdollista siten, että niin yksityiset kansalaiset kuin yritykset ja julkinen hallinto kuluttivat paljon enemmän kuin tienasivat. Siis pankkien luottokanta kasvoi tolkuttomuuksiin, ja mistä sitä pääomia taas pankeille tuli kuin ahneilta sijoittajilta ympäri maailmaa. Näillä rahoilla islantilaiset ostivat kaikkea niin Finnairia kuin hulppeita kotejakin.

Oheisen taulukon luvut ovat hirmuisia.

Vuonna 2006 vaihtotaseen alijäämä oli jokaista islantilaista kohden peräti lähes 15 000 euroa. Kokonaisen vuosikymmenen aikana tämä kehitys johti siihen, että pankkien tase nousi Luxemburgin jälkeen maailman mitalikastiin suhteessa kansantalouteen.

Olen jossain jutussani tuonut esille, että hyvää ja huonoa on vain suhteessa johonkin toiseen. Tämän tarinani ”hyvä” on Suomi taulukossa olevina vastaavina(kin) vuosina. Näemme Suomen eläneen ihmisiksi. Kun Välimeren tuntumassa on monta maata, jotka ovat eläneet kuten Islanti, on tietysti hyvä, että näitä ihmisiksi eläneitä maitakin on.

Kukas se muutoin maksaisi porsastelijamaiden rötökset?

PAAVO JAUHIAINEN

Kirjoittaja on entinen yritysjohtaja, joka tarkastelee tällä palstalla talouden tunnuslukuja.

Suomi eli ihmisiksi, Islanti ylensöi

Lähde: OECD	Vaihtotase % bruttokansatuotteesta v. 2000	v. 2001	v. 2006	Vaihtotase/asukas USD v. 2000	v. 2001
Islanti	–10,2	–4,3	–27,3	–2 937	–1 142
Suomi	8,7	9,6	5,2	2 009	2 272

Islannin suurimpien pankkien taseet vuonna 2006, mrd e

Kaupthing	53,1
Lansbanki	33,4
Glitnir	20,9
Straumur	7,1
Yhteensä	**114,5** * Islannin bkt oli **16,3 mrd** euroa v. 2006

Kun Islannin pankkien tase oli vuonna 2006 seitsemän kertaa maan bruttokansantuote, Suomessa se oli vain 1,4-kertainen.

* **Rahan ylenmääräinen tarjonta synnyttää monia lieveilmiöitä: kiinteistöjen hintojen nousu, inflaation kasvu, kuluttamisen lisääntyminen jne.**

VÄITÖS

Kalansyönnistä on enemmän hyötyä kuin haittaa

Kalan syönnin terveysvaikutukset ovat suuremmat kuin kalan sisältämien ympäristömyrkkyjen mahdolliset haitat, terveystieteiden maisteri **Anu Turunen** toteaa väitöstutkimuksessaan.

Ammattikalastajamiehet söivät kalaa lähes kaksi kertaa enemmän kuin muut miehet. Kalastajien verestä mitattiin noin kaksinkertainen määrä kalan sisältämiä terveydelle hyödyllisiä omega-3-rasvahappoja, mutta myös haitallisia dioksiineja ja PCB-yhdisteitä.

Väitöstutkimuksen mukaan kalaa syövät suomalaiset käyttävät keskivertokansalaista enemmän myös kasviksia, hedelmiä, marjoja ja kasviöljyjä.

Itämeren kaloissa saattaa olla suosituksia enemmän dioksiineja sekä PCB-yhdisteitä. Merien ja järvien isot petokalat voivat sisältää metyylielohopeaa suosituksia enemmän.

Ammattikalastajien ja heidän puolisoidensa sydän- ja verisuonitautikuolleisuus sekä muukin kuolleisuus vuosina 1980–2005 olivat alhaisemmat kuin Suomen perusväestöllä. Turunen päättelee, ettei edes keskivertoa runsaampi ympäristömyrkkyjen saanti kalasta aiheuta vakavia terveyshaittoja.

Havainnot perustuvat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kalastajatutkimukseen sekä Terveys 2000 -tutkimukseen.

Haitoista ei näyttöä

Erityisesti tutkimuksen aineisto paljastaa omega-3-rasvahappojen hyödyllisiä vaikutuksia.

Aineistossa oli viitteitä siitä, että korkeat dioksiini-, PCB- ja metyylielohopeapitoisuudet saattavat olla yhteydessä heikentyneeseen insuliinin tehoon ja miehillä lisääntyneeseen kaulavaltimon seinämän jäykkyyteen.

Runsaskaan ympäristömyrkkyjen saanti ei näyttänyt lisäävän valtimokovettumataudin riskiä.

Tutkimuksessa otettiin verinäytteitä, tehtiin terveydentilaa kuvaavia perusmittauksia sekä kyseltiin terveydestä ja ravinnonkäytöstä.

Väitöstutkimuksensa Turunen teki Kuopiossa THL:n ympäristöterveyden osastolla yhteistyössä kansantautien ehkäisyn osaston kanssa.

Tutkimusta ovat rahoittaneet Suomen akatemia, syöpäjärjestöt, Yrjö Janssonin säätiö ja Juho Vainion säätiö.

Anu Turusen väitöskirja tarkastettiin perjantaina Itä-Suomen yliopistossa Kuopiossa.

REIJO VESTERINEN